

Түбиккә
Мәдәни
БИБЛИОТЕКА
и. А. С. Пушкина

Бүгү чурттарның, пролетарийлері, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 127 (12517) | 1984 чылдың июнь 1, пятница | 1925 чылда үндүрүлгөсү | Өртүз 3 көп.

ШКОЛА РЕФОРМАЗЫ— БҮГҮ-НИИТИНИҢ ХЕРЭЭ

Нинти билгис болгаш профессионал школа реформазының көп улаанышкыларын СЭКП ТН-ның апрель (1984 ч.) пленумунга чуулду деп көргөн болгаш ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң он бирги чыгышының бирги сессиясында бадылаан.

Нинти билгис болгаш профессионал школаның ажылын шынар талазы-биле чаа кездеге реформа кедир, оон амыл-чорудулгазында бар четпестерин чайладыр, эртемнөр-үнүң үндүзүннөрүн өөреникчилериниң ханызы-биле шыңгээдиң амырын, оларны коммунисттик билиг бустурелдерге, күш-ажылга ынак, аажы-чаң талазы-биле төлөтүп чоруука, бистин хей националдык Төрзүн чуртувуска ынак болгаш ону камгаларыга белен болурунга, пролетарны интернационализмниң өзүзүңа кижизидериниң хандыра сорулгазы деп, СЭКП ТН-ның апрель пленумунуң доктаалында айткан. Реформаны амыдыралга боттандыра анык салгачкыларның өөредилгезин болгаш кижизидилгезин үндүзүн-биле экижидер, бистин нинтиледилгизин экономика базас социал хөгжүдүлгезин дүргөдиринде дуздалар.

Партия Тыва обкомунуң III пленуму чоокта чаа бөлүп эртен. СЭКП ТН-ның апрель (1984 ч.) пленумунуң түнүк-деринге база СЭКП ТН-ның Чингине секретары эш К. У. Черненкоңуң анда чуугазыңа дүштүр партияның область «организациялык сорулгаларыңа дугайында айттырыңа чуугазыңа. Орта республиканың школаларында, училищелеринде, өөредилге черлеринде бүгү өөредилгезин кижизидилгезин амыдыралга боттандыра анык салгачкыларның өөредилгезин болгаш кижизидилгезин үндүзүн-биле экижидер, бистин нинтиледилгизин экономика базас социал хөгжүдүлгезин дүргөдиринде дуздалар.

Чамдык школаларының башкылар коллективтери өөредилге чорудулгазының аргаметодун сайзыраңгайдыр, оон шынарын бедир талазы-биле элзир дүрүлгөсү бөлү берген, оон улаанында школаларының өөредилге деңгээли бедээ. Ыччалда-даа чамдык школаларда, училищелерде болгаш өөредилге черлеринде өөредилгизин деңгээли чыгыс болуп эрт-пешан. Өөредилгизин кол хевир болуп кижизидилгезин бар аргаларын долгуу-биле ажыглайын турар. Оон улаанында школалары өөредилге программасында көрдүнгөн билиглер-ниң хемчээлин долу шыңгээдиң албайн келген. Дыка хей школа довуучулары орус дылга, математикага, физикага, химияга, биологияга кошкык билигин көргүсөн. Республиканың школаларында профупанышкының тодаргай системасы амдаа тургустунган. Ону организастарыңа бүдүрүлгөсү, советтер, оларның специалистери, күш-ажылдың хоочуннары, муракчылар кошкык кирип турар. Өөреникчилерин өөредилгезин болгаш кижизидилгезин, оларны күш-ажылга белеттириңге профессионал-техниктик училищелер-ниң бар аргаларын чедир ажыглайын келгенин андаа дем-дегизин.

Школа реформазының көпкөп хемчеглерин үч-чаа зайык биле, национал онзагай чуулдары база тус-чериң байд-ларын өөренип көрүп тургаш, он бирги, он ийги беш чыл-дарда боттандыра көрдүнгөн. Орта дүштүр СЭКП обкомунуң пленуму доктаал хүлээп алган. Реформаны боттандыра талазы-биле тодаргай хемчеглерин хоорай, район бүрүзүңге ажылдап кылгаш, тус-тус партия комитеттериниң пленумна-рыңа, улус депутаттарының Советтериниң сессияларыңа чуугазыңа, бадылаарын база ону күөсөйр дээш органи-зацияч болгаш масса-политиктик ажылда калбартырын СЭКП Кызыл хооромунга, райкомнарга, хоорайкуушкуннарга ук доктаалда дааскан. Өөредилге-кижизидилгезин ажылын, школа-чыларың күш-ажылга өөредилгезин болгаш профессия шил-лиң алырын сайзыраңгайдыр талазы-биле боттуң базым-нарын бо чылдан эгелзеш чорударыңа чуугазың айткан. Нинти билгизин ортумак школаларын он бир чыл хуусаалыг өөредилгезин шилчилериниң белеткелин ханы болгаш бүгү та-лаалыг чорударының, уругларны алды харлыыңдан эгелеп өөредилгезин чоруту шилчилгезин эки белеткелериниң болгаш 1986 чылдан эгелеп олче организастыг кирериниң айт-тырылганы партия комитеттери, организациялары, совет, ажил-агай, улус өөредилгезиниң органны чедикшиңни шийтирлээр хүлээлгелиң.

Реформаны боттандыра талазы-биле бүгү совет, ажил-агай, профивилел, комсомол органнының, школаларының, күш-ажылчы коллективтериниң бир демниг ажылдаарын пар-тия комитеттери хандыра, өөредилге черлериниң парторга-низацияларының удуртулгаларыңа деңгээлин бедир, өө-редилгени сайзыраңгайдыр үзүң келген айттырылганы билдиргизин шийтирлээр ужурулуг.

Анык салгалды өөредир болгаш кижизидер чаңгыс ай күрүне политиказын чорудар сорулга-биле республиканың Министрлер Чөвүлелиниң, улус депутаттарының Кызыл хоорай, районнар Советтериниң куускомнарының ча-нынга ведомстволар аразының улус өөредилгезин талазы-биле комиссияларны тургузарын пленум доктааткан. Шко-лаларың болгаш профтехучилищелериниң материалдыг ба-зазын быжыктыра, оларның чаа таууларын, септелге-лериниң планын чоруту үзүңде куускун чедип алыр, школалары, өөредилге черлерин эргекч чугула инвентар, өөредилге-көргүзүлгө пособиелери-биле хандыраарын экижи-дери чугула болуп турар.

Күш-ажыл өөредилгезин, кижизидилгезин, өөреникчилер-ниң профессионал улаанышкыларын эки тургузар сорулга-би-ле школа болгаш профтехучилище бүрүзүңге база болуп бүдүрүлгени, организацияны, албан черин быжыктыраарын чедип алырын пленум шийтирлээр. Школа реформазын боттандыраарыңа башкы улуг ролду ойнаар, ыңчангаш оларны белеткелликче, мергежилни бедиреринче, ажилда-рыңа, чурттаарыңа таарымчалыг байддалар тургузарыңче улуг кичээлгени салырын айткан.

Школа реформазын күөсүдери чүглө улус өөредилгезиниң ажилдаарының херээ эвес, ол болза бүгү партияның, улустуң херээ, курунениң бирги чериңиң сорулгазы болур. Школаның чаартылгалары нинтилер амыдыралың бүгү талаарын хаара таууп турар. Ыччангаш күш-ажылчы көп-лектив буруу, өг-бүлө буруу кижизидилгезин ажылы дээш сагыш салырын негеп турар. Профивилел, комсомол органи-зацияларының, чогаалчык экилдериниң, спорт нинтилер-дериниң, массалыг информацийаның чепсек-херекселдериниң бо талазы-биле сорулгалары улуг. Школаларың өнүктүр-гөн, организациялары каттыштыра, оларның бүгү ажил-чорудулганын школа реформазын күөсүдериң улаандыра хүлээлгелиң.

Школа реформазын боттандыра талазы-биле салдырган сорулгалары күөсүдери дээш буру доктаамал, шудургу ажылдаары партия, совет, профивилел, ажил-агай болгаш хей-нинти организацияларынан негетинип турар.

ТАЙБЫҢ КҮШ-АЖЫЛДЫҢ КАМГАЛАЛЫНДА

Аныктары Төрзүн чурт-ка ынак болгаш оон дайы-ларын көөр хоон чок чорук-тарга, политиктик, аягы та-лазы-биле бедик серемчи-ледилгизин, маадырлыг чорукту кыдырыңа үрүтүч бедик болурунга улам кызыкмаккай кижизидериниң сорулгазы СЭКП ТН-ның Чингине се-кретары, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунуң Даргазы К. У. Черненкоңуң комсомол организациялары-ның секретарының бүгү-армия чөвүлел хуралыңа чуугазыңа айттыңан. Ону боттандыраарың орук-тары чөвүлел хуралдың май 30-де Кремльдиң Улуг ордунга болган пленарлыг хуралыңа чуугалажып көр-ген.

Президиумда —СЭКП ТН-ның Политбюро нежигүнү, ССРЭ-ниң камгалал ми-нистри Совет Эвителиниң Мар-шалы Д. Ф. Устинов, СЭКП ТН-ның харысалгалыг ажилдакчылары, хей-хей ми-нистрстволарың болгаш ведомстволарың удуртукчу-лары, шериг начальниктери, политаякчылар, шериг кезектериниң болгаш ко-рабльдериниң комсомол органи-зацияларының секретары.

Пленарлыг хуралга илет-керин чуугалажып көөрү үргүлчүлзүн.

Коммунисттик партияны

болгаш Совет чазактың Чеп-секте Күштериниң мурунга салгалы сорулгалары күө-сүдериңе ВЛКСМ-ниң ар-мия болгаш флот органи-зацияларының ролун улам күштедирериниң хемчег-кал хей-хей айттырылганы санал берип, чүве чуугала-нар сайгарган. Социалист чарыка армияны болгаш флотун аныктарының илдепкейгизин киргизгенин калбартырың. Муракчы каттыжышкын болгаш ке-зек дээш демиселге комсо-молчуларын болгаш анык дайынчыларын хаара тау-дырын, дайынчы болгаш по-литиктик белеткелге эки бе-дик көргүзүлгезин чедип алырыңа эргекч чугула-зын демдегизин.

Комсомол организация-ларының секретарының бүгү-армия чөвүлел хуралы-ның сүмелерин чуулду деп көргөн.

Чыгылганар СЭКП ТН Комитетинде, эш К. У. Чер-ненкога чагаан сорук ки-риштинин хүлээп алган. Олар боттарының баштыг-чызы болгаш башкымыс бо-лур партияның соо-биле моон сонгар-даа чоруту-малыг эки сорулгаары боттандыра дээш мога-шыл-даг чокка демиселеринге белетингизин дугайын меде-гелзүн. Бистеге партияны херээден, Төрзүн чурттуң аргаметодтарыңа артык

чүве чок деп чагаада чууга-лап турар. Бистегиниң кыр-гай-ачаларыңың болгаш адааларыңың эрес-дирин болгаш маадырлыг чорукта-рын кылбылаан, ол дээш ми-несенин чораны идея-рып амыдыралга боттанды-раарыңа артык ат-алдар-лыг херек бисте чок.

Армияны комсомолун Кызыл Тук орден-биле шаң-лаанын армияны болгаш флотун комсомолчулары оларны дайынчы ажил-хе-рээ бедик-биле үндүзүң-дизин херекчи кылдыр көрүп турарлар. Ол шаңнал дай-ның кыдыгы хүлээлгени күөсүдериңе — совет улус-туң тайбын ажил-кижизин камгалалыга быжык-биле турарың, социалист Ада-чуртту карак огу дег камга-лаарыңе сорук кирип ту-рар.

Армияны болгаш флотун комсомолчулары, бүгү совет дайынчылар СЭКП-ниң XXVI съездиниң төө-гүтүг шийтирлерин улам кызыкмаккай-биле амыды-ралга боттандыра. Чепсекте Күштериниң дайынчы бе-леткелин быжыктыра, соци-ализмниң улуг чаалап алышкыларын илдегизин камгалар дээрин СЭКП ТН-га чөвүлел хурал бүзү-реткен. Оон-биле комсомол организацияларының бүгү-армия чөвүлел хуралы ажы-лын дооскан.

(СЭТА).

К. У. ЧЕРНЕНКОНУҢ СИРИЯНЫҢ ОРАЛАКЧЫ ПРЕЗИДЕНТИЗИ Р. АСАДТЫ ХҮЛЭЭП АЛГАНЫ

СЭКП ТН-ның Чингине секретары, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президи-умунуң Даргазы К. У. Черненко Араб социалисттик катар тургузушкун пар-тиязының (АСКП) ула талазының ке-жигити, Сирия Араб Республиканың ора-лакчы президенти Р. Асадты хүлээп ал-ган. Ол ССРЭ-ниң Дээди Сөв-

диниң Президиумунуң чалаанып ботуар Совет Эвителинде келген. Оларны аразыга болган беседа со-вет-сирия харылдаарының өзүзү-биле лайыгалдык болгаш чуреттин ханызын-дан байдалга эрткен.

(СЭТА).

Бөгүн — Делегейниң уруглар камгалалының хүнү

Аас-кежикти совет чаштар. Ю. КОСАРЬКОВТУҢ ФОТОЗУ.

«ПРОГРЕСС-22»-НИ ТУДУШТУРГАНЫ СЭТА-НЫҢ ДЫҢНОДЫ

1984 чылдың май 30-де Москваның 19 шак 47 минутада орбитада башка-рышкының «Салют-7» — «Союз Т-11» комплекс-биле чүгү чедириниң «Про-гресс-22» кораблының авто-маттыг тудуштуругазын кылган.

Комсомол аппаратының бот-боттарың дилеп тыварын, чоокшалажып чедирин бол-гаш тутчурун корабльдериниң автоматизацияны дузасы-биле кылган. Ол бүгүнү уйдуушкун башкаар төп болган орбита комплекси-нин ажилы — космонав-тылар Юсуп. Соловьев бол-гаш Атыков олар кылал, мон-троталаан. Чүгүтүн кораб-лы станцияны аргатат не-вээниң талазыга тудушту-

ган. «Прогресс-22» корабль-станцияны каттышкан шим-чедикчиңге оттулар чуул-ду, эртем-шинчилелдерин кылдырыңа болгаш экипаж-тын амыдырал-чурттаарыңа херектик дерилгелерин, аппа-ратураны, материалдары, а о-ла ышкыч почтаны чедирген. Экипажтың дыңнадыла-

рын болгаш телеметриг ин-формацияларын ботуар алырга, «Салют-7» — «Союз Т-11» — «Прогресс-22» эр-тем-шинчилел комплекси-нин системалары чогумча-лыг ажылдап турар. Космонавтылар Юсуп, Соловьев болгаш Аты-ковтуң калыңың байдалы эки.

«РСФСР-НИҢ КУЛЬТУРАЗЫНЫҢ АЛАДЫҢ АЖЫЛАКЧЫ» ХҮНДҮЛҮГ АТТЫ ТЫПСЫР ДУГАЙЫНДА РСФСР-НИҢ ДЭЭДИ СӨВЕДИНИҢ ПРЕЗИДИУМУНУҢ ЧАРЛТЫ

Совет культура талазы-биле ачы-хавыаазы дээш база хей чылдарда үр-түңелдиг ажылы дөш «РСФСР-НИҢ КУЛЬТУРАЗЫНЫҢ АЛАДЫҢ АЖЫЛАКЧЫ» ХҮНДҮЛҮГ АТТЫ ТЫПСЫРЫ БОЛЗА:

ТЫВА АССР-ДЕН

Иван Григорьевич Мининге — Кызылдың уран чуул училищезиниң башкысы.
РСФСР-НИҢ ДЭЭДИ СӨВЕДИНИҢ Президиумунуң Даргазы М. ЯСНОВ.
РСФСР-НИҢ ДЭЭДИ СӨВЕДИНИҢ Президиумунуң Секретары Х. НЕШКОВ.
Москва, 1984 чылдың май 30.

БЫЖЫКЧЫЛАР КОНКУРУЗУ

Кызылга Совет Тываның 40 чыгында тураскаалыг өрткен бо конкурсуна национал хептерин кирген. Бо чылдың апрельде Бай-Хаак-ка, Чадаана хоорайга демис-кээр аайы-биле өрткен кон-курстарга кирген 125 мо-дельден шийтинген эки мо-дельдериниң түнүк конкурсуна делзэн.

Районнарны амыдырал хандырылга бүдүрүлгө эр-гелдеринде даарыңга хеп-теринде национал хептерин үнениң негелдизин таарыш-тыр уран-шешер быжар, да-арыг мастерлер эвээш эвес дээрин конкурсуң түнүк ба-за катал бадыткан. Чи-жээ, Барым-Хемчик, Би-

Хем, Эрзэн, Тес-Хем райо-нарың амыдырал ханды-рылга бүдүрүлгө эрелдер-иниң даарыңгыларын конкурсуна кирген модель-дери жоорин бедик үнел-лин алган.

Конкурсту түнүк. Ба-рыын-Хемчик, Чаа-Хем ра-йоннарың амыдырал хан-дырылга бүдүрүлгө эрелдер-иниң быжыкчылары А. Каражылай, Н. Дутеко-ва, Тацдыан — В. Горни-цына, «Тушвейбыт» бүдү-рүлгө каттыжышкының бы-жыкчысы В. Ростовцева олар конкурсуң бирги чер-лерин элзеп.

А. ДЫРТИН-ОЛ.

Көскү агитацияны хынап тур бис

ДЭЭШТИГ БОЛДУРАР

СЭКП-ниң XXVI съезди-нин болгаш СЭКП ТН-ның оон соода Пленумуның шийтирлерин амыдыралга чедикшиңни боттандыра-рыңа — масса-политиктиг ажылдакчы хей ажил хевир-лерин массаларың ортузун-га дээштик кылдыр ажил-лаары чугула ролдуг. Андаа көскү агитация чугула чер-лин элээр.

Көскү агитация бистин амыдыралымысче хапылап кирген. Бо хүнүңде кыйгы-рыг сөстөр, плакаттар, ло-зундар, стендлер, көргү-зүг, хүндүлел самбыралары чок, социалисттик чарыштың тилкелерин, чарыкчы-ларын, муракчыларын көргү-сүзүң заводтар, туудулар, өөредилге черлери, Күлтур-га хемчеглер, клубтар, школа-лар ховар. Бистин хоорай, суураларыска, кудумчу, шолдериниң көскү агита-цияны чедир кылбас болу-вуса, ол черде чараш эвес көсүр.

Көскү агитация «плакат-тын дылы-биле» кижилерин утаан-медерелге марксис-ти-лениң мировоззрения, коммунисттик бүдүрүлгө хевирлээр, муракчы дүрүл-

ганы негелдерин, хүнүнү чу-гула сорулгазын хейи бүрү-зүңге чедир. Бо хүнүңде оон чугула темазы — он бирги беш чылдың дертүк чыгыңың планыңг онзаал-дарын, күш-ажылчы коллек-тив бүрүзүң алган соци-алисттик хүлээлгелерин күө-сүдериң, каада-сагыла-чу-руңу быжыктыра дээш ле-тисел.

Республиканың ажил-и-чилери бо хүнүңде «Тыва-ның 40 чылдаа — шалыңы 40 негелз деп кыйгырыл-гын алда-биле социалист-тик чарыштың төр болганда улам шыпмычтык.

СЭКП обкомы бо чылдың февралда «Көскү агитация-ны болгаш политиктик пла-катты улам аныктырыңа дугайында» доктаал хүлээп алган. Ол доктаалда көскү агитацияны удуртуу улам күштедирер талазы-биле то-дугай хемчеглер хүлээп алырын, оон илдеп, утка-шынарын, тематиктик ула-нышкыларын, муракчыла-арын контролдарын пар-тия райкомнарыңа, парт-комнарга, партия аге ор-ганизацияларыңа дааскан.

Эк доктаалдың күөсүлдези

Чөөн-Хемчик районнуң ажил-агай, албан черлерин-де, организацияларында на-каар чоруп туралы?

СЭКП Чөөн-Хемчик рай-комы көскү агитацияның бү-гү хевирлерин чартып, аде-кылдыр, оон дээштин хей-ге көскү болурун чедип алыр талазы-биле чамдык ажилдарың кылдыр чоруткан. Хоорайның кол кудумчула-рында стендлер, плакаттар, ло-зундар чартыңан, соци-алисттик чарыштың тилкелер-ин, ажил-агайларын, бүдүрүлгелериниң муракчы-ларын көргүскен хүндүлел, көргүзүг самбыраларың эде кылган, оон-биле социали-стик чарыштың тилкелер-иниң хейге көскүзүң чедип ап турар апарган. База ол ажилда хоорайның коммунал ажил-агай эргелденин, орук септелге-тууду уча-стогун, АТБ-ниң хабз заво-дунуң девишкээрлеринде турган эрги самбыралары, шийтерин, плакат, ло-зун-дарың дүжүргүлзүн, чарты-п, Совет Тываның 40 чыл оюнга утуштуру көскү агитацияны дерип кылганы эки.

Ындыг түрбүжө, «Искра», «Хөндөгей», СЭКП-ниң XXVI съездин атыг совхоз-тарда (партком секретары-лары Э. Куулар, П. Куу-лар, О. Сат) көскү агитация үнени негелдизин дүштүр тургустунмаан. Чижээ, «Ис-кра» совхозтуң төп кудум-чуларында, совхоз контора-зында, көдээ Советтин, клубтуң, садыг-маганоер-ниң, школаның девишкээр-инде көскү агитацияның аны-бүрү хевирлерин чедир ажилдаарын турар, мында ки-жилериниң көчээлгенин хаара таууп, хей-адын көдүрүп, ажилче моонниң дег стенд-плакаттар, кыйгырылглар, ло-зундар чок. Ол девишкээр-лерде паракка илдер, ки-жиңи хей-аа кириптер көс-кү чугула чок.

Сууртуң чурттакчылары-ның ортузунда көрүм-чүрүм үркенилер, күш-ажылды, өскелериниң кылдың кааны үнелиг чүдүдериң хүндүлел, көрбөс, күш-ажылдың са-гыла-чурумуң үркен кижилерин, аргачыларын, со-даачыларын көскү агитация-ның аны-бүрү хевирлерин, оон чидик «дыл» ажилдап турган, оларны сойга-лап, хей-ниңиңиң күчүңгө-

фин оларга удур бол-дуруп, оларны доктадыр оларга шыдажып аргажок байддыл түгө тургузуп бол-бас боор.

Көскү агитацияны хей ки-жилер чыгыр черлерге таарыштыр дерип тургузары чугула. Ындыг түрбүжө, сов-хоз конторазының чамыда көргүзүг самбыралы, хүндү-лел, чарыш экраннары со-циалисттик хүлээлгелер үр-де чартыңмаан, бугу ду-жул, куураарың, алей берген, мында сан-түңгөр эрги хевээ, кижилериниң дораан соугура-лып, хаара таууду күчү-даа чок. Ол совхозта ханы утка-шыпарың, эки дерит-иптен, чарыш көстүр стенд-длер, плакаттар, фотоаппа-раттар, солун витриналары чок. Хүнүнү маадырларын, социалисттик чарыштың тил-келерин хейге жаттал көргүсүң турарыңдан аң-гыда көскү агитацияны хевир-лерин болур хаа парзалгалың — хана солун-парын, дайынчы хуудустары, «чапыктарың», дүвү-рентиг медалдарын көчүтүп четтес ажилдап, а «Кроко-диль», «Шагар-Ары», «Тен», «Чараа-чечен» дээш ышан

шүгүмчүлүдиг болгаш шоо-дугу үндүрүлгелерин аажок ховар үндүрүп турар. «Хөндөгей» совхозта көскү агитацияны дузасы-биле муракчы дүрүлгелер негелдерин, шилчиле-рини хейи мурунга көрү-зүр, оларны чедикшиңни-рин өскелерге пропаганда-лар талазы-биле негелде-тер ырапта чедир күөсүттин-мизин турар. Чижээ, ол совхозта күш-ажылдың алдар тутун чоону уде кымта-даа ал-дарыңды көдүрбзүн. Совхоз төвүнде Совет Тываның 40 чылдаа тураскаалың чарыштыр бижээ көскү агита-ция чок. СЭКП-ниң XXII съездин атыг совхозта көскү агитация талазы-биле бо совхозтардан дээрдер чүве чок.

Моон алгаш көөргө, Чөөн-Хемчик районнуң ажил-агайлары СЭКП обкомунуң «Көскү агитацияны болгаш политиктик плакатты улам аныктырыңа дугайында» доктаалын четтес күөсүдери турар. Парткомнар, партия комитеттери, Совет Тываның 40 чылдаа утку-тур чарлаан көскү агитацияны конкурсуң көргүзүлгө илдепкейгизин, оон үнени негелдизин дүштүр тургузар ужурулуг.

«Ленинчи орук» солунуң корр. Б. Күмүт, Чөөн-Хем-чик райкуускомунуң культу-ра килдизиниң чуртук-каас-такчызы К. Куулар, «Шы-ны» корр. Б. СЕДЕН-ХУУРАК.

наа. Оон бээр-ле чурт-
ыг болгаш социал-эко-
отылгалар болган.

«Бозиня» деп журнаадан
ыгтыг не.

ТА-ның фотохроникаам.

ЭЭЛЕРИ

лардың болгаш ажилчы
нарның демниг коллекти
ажылдап турар. Ун асли-

«СВЕТЛЯЧОКТУҢ» ЭЭЛЕРИ

ларынч болган ажылчы-
нарынч деминг коллектив
ажылдаг турар. Ук аялы-
аа район черегил амын к-
чөөдөр бо-ла эртин илте-
Анаа уругулар сатарынч
ажылдакчылары. Чир-
дыкшыкын министрство-
нуң төлөөлери, башкыл-
кыржир. Чоюкта чаа «Уру-
ларынч куш-ажылы» д-
ажык кичээлди эрттири-
Ялы-сартың эргелекчи
Ольга Вениаминовна Анаа-
аа — дээди эртемнин ая-
башкы. Ыччалы-даа уру-
лар-биле олоон ажилдаг
чигилме болтам дуржу-
а-даа.

[illegible]

СОЦИАЛИЗМ ЧУРТТАРЫНДА

пурну тургузарынга чаа-чаа аргаларын ачыдып турар. Ол чоом-кавыдан нефть болгаш газ-биле байлак черлерин тинчилеп тывары — совет-ыетнаан экономиканың кадры ачылдыжылганын чугула адыларынның бирээзи.

ГАВАНА. Социалистиг Кубаның кара металлургия-зынын баштайгызы — «Хосе Марти» комбинатта будургуле баазалан калбартырындың үшкү ээлчээ чоруп турар. Келир үеняң цегинин болгаш прокат станциян турар черинден чартык миллион кубометр дооруракты чаялаткан, 60 муң тонна хире демпир-дес кезектерин аптаны. Комбинаттың калбартырының үшкү ээлчезин 1987 чылда доозар.

НАЙЫРАЛДЫҢ

лары болдуран. Бичигиле
буурууд кийилерин кара-
баңжыке кийр октал, ара-
танызг ау-биле хилинкетеп
азы кээргел чонка өлтүрүп
турар.

◎

ДАЙЫНЗЫРАК

Ч Ы Ы Ш

ВАШИНГТОН. (СЭТА).

Ында НАТО чөвүлелинин ол
агрессия бөдүктүп тургустун-
ганынын 35 чатынга хол-
баыштыран даштыкы херек-
тер дениелниге ээлчеглиг
сессияз ажиттыгын. Ол
сессиян уезинде АКШ бө-
лүгениншикеде бөдүлүз
эвилчелеринден Барыын
Европага чха америк яро-
лук ракеталарын тургуз-
талазы-биле хүлээгелерин
ыт чокка бадыкаарын чед-
дил алыр сорууга-биле олар-
же мындышкын кыдыр со-
удулагы америк администра-
циянын албан кижилериниң
болгаш солунар дын-
гылгыларнын медээлерин-
ден билдип турар. Эң
малаңгит чурттакчыларнын
хой кезин, а ол ышкаш чам-
лык политиктиг аймакдакчы-
лар чуртка баштайтм со-
ушкунуңун ракета-адролук
төсөөн тургузуугагыа дуу-
рланн турар. Россияныга
онза күшүтт албадаанынын
ын кылды.

АЯН - ЧОРУУ

ВАШИНГТОН. (СЭТА).
Блида НАТО чөвүлдеринин ол
агрессия бөлүктү тургустун-
ганымын 35 чатында хол-
багыттан даштыны херек-
тер деңгелинде ээлчегли
сессияз ажыттыган. Ол
сессиянын үзүндө АКШ бө-
лүгелерининде бодунд
эвөлчелеринден Барым
Яропуга чаа америк
эркет ракеталарын тургузу-
талазы-бөлу хулазелерин
ыыт чокка бадыткаарын
чыт алыр содуга-бөлу олар-
же мыйдашыкын кылыр со-
рудугалын америк админис-
трациянын албан кикилерин
болгаш солзунар дык-
надызгаларын мездэлерин
ден билдин турар. Эң
ылаңгыч чурттакчаларын
кол кезин, а ол ыкшаң чам-
дык политиканы жыйдакчы-
ларга багыттайм со-
шүкүнүн ракета-ародугу
тепсеп тургузуугаа удуру-
ланын турар Голландияга
онка түштүт албадашынын
ын кылым

ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИНИ
МЕДЕГЛЕЛИ

айының 35 чымынга хол-байтаран даштымын херектер деңгелемге ээлечлиги сессиясы аяктыгын. Ол сессияны уезиде АКШ бөлүгениншике бодуну эвилчелеринден Бармын Европага чаа америк яролук ракеталары тургузар талазы-биле хулзгелерини ыт чокка байткарыны тедип алыр сорууга-ба оларже мындаышкын кылыр со-ругалуы америк администрацияны албан кижилеринин болган созунар дын-дакчаларынын мезделеринден билдипни турар. Эң малаңгай чурттакчаларынын хол кезин, а ол ышкаш чам-лык политиктиг аймакдакчы-лар чуртка баштайтмы со-ушкунуңун ракетка-аролук чепсеэн тургузуунага дуу-рулан турар. Голландияга онза күчүшт албадаанынын-ни кылыр.

УРГУЛЧУЛЕВИШААН

дык политиктиг ажылдакчы-
лары турса баштайгы со-
гушкунунун ракета-адролуг
тепсез тургузарына удур-
ланып турар. Голландияга
онза күштүг албадаашкыны
кылдыр.

ДАЙЫНЗЫРАК

...и бо чурукта Авахи хемде
...райльдерини контроль
...тирляде черин көргүскен,
...СЭТА-ның фотохрониказы.

1 1 1

и бо чурукта Авахи хемде
районларини контроль
тирляге ченин көргүскен,
СЭТА-ның фотохрониказы.

 3-кү арын

1984 ч. июнь 1

